

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/161/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1022201797
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 12. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Matulník
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:1022201797.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., LL.M. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: L. O. J., narodený XX. E. XXXX, bytom J. XXXX/X, L., proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom: Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia (generálneho riaditeľa) žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. októbra 2022, v konaní o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Správneho súdu v Bratislave, č. k. BA-8Sa/110/2022-300 zo dňa 28. augusta 2025, takto

rozhodol:

- Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.
- Žalobcovi sa priznáva voči žalovanému nárok na náhradu 100% trov kasačného konania.

odôvodnenie:

I. Rozhodnutie správneho súdu a priebeh administratívneho konania

1. Správny súd v Bratislave (ďalej len „správny súd“) kasačnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom z 28. augusta 2025, č. k. BA-8Sa/110/2022-300 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie (generálneho riaditeľa) žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. októbra 2022 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) a vec vrátil žalovanému na nové konanie. Preskúmaným rozhodnutím generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne (ďalej taktiež „žalovaný“ alebo „druhostupňový správny orgán“) s odkazom na ustanovenie § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v účinnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietol odvolanie žalobcu a v celom rozsahu potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. XXX XXX XXXX X zo dňa 29. apríla 2022 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“).

2. Prvostupňovým rozhodnutím prvostupňový správny orgán podľa § 112 zákona č. 461/2003 Z. z. zrušil (i) rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X - A.. zo dňa 12. novembra 2015 a (ii) rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X - A.. zo dňa 12. novembra 2015 (ďalej taktiež „zrušené rozhodnutia 12. novembra 2015“). Žalobca sa proti prvostupňovému rozhodnutiu odvolal, o odvolaní rozhodol žalovaný preskúmaným rozhodnutím tak, ako je uvedené v predchádzajúcom bode (žalovaný odvolanie zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil).

3. Žalovaný v preskúmanom rozhodnutí dôvodil, že (i) prvostupňovým rozhodnutím boli zrušené rozhodnutia z 12. novembra 2015 (opätovne) zrušené postupom podľa § 112 zákona č. 461/2003 Z. z., pretože žalovaný po opätovnom posúdení zdravotného stavu žalobcu dňa 25. apríla 2022 rozhodol o invalidnom dôchodku žalobcu novým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X - A.. z 28. apríla 2022, ktorým priznal žalobcovi invalidný dôchodok od 26. júna 2014; (ii) argumentoval, že zrušené rozhodnutia z 12. novembra 2015 bol prvostupňový správny orgán povinný zrušiť, pretože ich nezrušil Krajský súd v Bratislave (ďalej taktiež „krajský súd“), ktorý vo svojom rozsudku č. k. 5Sd/6/2016-407 z 30. júna 2021 konštatoval, že tieto sú neodôvodnené, zmätočné, absolútne nepreskúmateľné a vydané bez právneho

základu; (iii) žalovaný uzavrel, že platnosť zrušených rozhodnutí bola v rozpore s ďalším rozhodovaním o nároku žalobcu na invalidný dôchodok, ktoré nebolo právoplatne skončené.

4. Žalobca napadol preskúmané rozhodnutie správnu žalobou, pričom ako nosný argument uvádzal, že (i) žalovaný pôvodne vydal štyri rozhodnutia, pričom prvé rozhodnutie z 11. júna 2015 (vo veci priznania nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.) bolo krajským súdom zrušené, ďalšie dve rozhodnutia (rozumej zrušené rozhodnutia z 12. novembra 2015) nenapadol žalobca opravným prostriedkom, a preto nadobudli právoplatnosť a rozhodnutie z 27. novembra 2015 (rozhodnutie vo veci zrušenia zrušených rozhodnutí z 12. novembra 2015) bolo krajským súdom zrušené; (ii) následne žalobca v správnej žalobe dôvodil, že rozhodnutie z 27. novembra 2015 (ktoré zrušovalo zrušené rozhodnutia z 12. novembra 2015) bolo zrušené rozsudkom krajského súdu č. k. 5Sd/6/2016-407 zo dňa 30. júna 2021, a preto obe zrušené rozhodnutia z 12. novembra 2015 „právne ožili“. Nakoniec žalobca akcentoval skutočnosť, že žalovaný nemôže svojvoľne zrušiť právoplatné rozhodnutia postupom podľa § 112 zákona č. 461/2003 Z. z., a že môže vydať iba zmenové rozhodnutie v lehote 3 roky späť.

5. O správnej žalobe žalobcu rozhodol správny súd napadnutým rozsudkom tak, ako je uvedené v bode 1 vyššie. Správny súd v odôvodnení napadnutého rozsudku (po tom, ako zhrnul priebeh administratívneho konania a súdneho konania, ako aj aplikované právne normy) vymedzil základnú spornú otázku tak, že uviedol, že „... kľúčovým pre posúdenie zákonnosti napadnutého rozhodnutia je výklad účelu ustanovenia § 112 zákona č. 461/2003 Z. z., a či ho žalovaná mohla aplikovať v záujme zrušiť predchádzajúce právoplatné rozhodnutia vo veci nároku na invalidný dôchodok žalobcu v záujme vydať novšie rozhodnutia, zohľadňujúce nové skutkové zistenia ohľadom zdravotného stavu žalobcu, v rovnakej veci“.

6. Správny súd, následne interpretoval ustanovenie § 112 zákona č. 461/2003 Z. z., konštatujúc, že toto ustanovenie oprávňuje správny orgán iba na postup výslovne vymedzený v jeho znení, teda reagovať (vydaním nového rozhodnutia) na zistené zmeny, ktoré sa odrazili na skôr priznanom alebo nepriznanom nároku na dávku, na dátume jeho vzniku, sume dávky alebo nároku na jej výplatu. Nové rozhodnutie vydané postupom podľa § 112 zákona č. 461/2003 Z. z. pritom nahrádza pôvodné rozhodnutie o dávke, ktoré stráca účinky, a preto nie je osobitne potrebné a v zásade ani možné toto skoršie rozhodnutie zrušiť.

7. Ďalej správny súd dôvodil, že „Citované ustanovenie v žiadnom prípade nezveruje žalovanej kasačné oprávnenie vo vzťahu ku ňou vydaným právoplatným rozhodnutiam a to ani s odkazom na tvrdý nedostatok právnej úpravy. Extenzívny výklad svojich oprávnení, ktorý si žalovaná osvojila, nemá oporu v zákone č. 461/2003 Z. z. a celkom zjavne vybočuje z ústavnoprávnych medzí pre výklad a uplatňovanie zákonov v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy slovenskej republiky, ktorým sa princíp „čo nie je dovolené, je zakázané“ adresuje orgánom verejnej moci a v zmysle tejto zásady smú konať iba v medziach svojej výslovne priznanej právomoci, ktorú im priznáva ústava alebo zákon.“

8. Vychádzajúc z vyššie uvedeného správny súd uzavrel, že „... v dôsledku nesprávneho právne posúdenia vo vzťahu k výkladu a aplikácii ustanovenia § 112 zákona č. 461/2003 Z. z. zrušil napadnuté rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej [keďže žalobca v podanej žalobe nenavrhol zrušiť aj prvostupňové rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 3 písm. a) SSP], ktorý v novom konaní opätovne rozhodne o podanom odvolaní žalobcu voči prvostupňovému rozhodnutiu žalovanej v intenciách vyššie prezentovaného právneho názoru.“

9. O trovách rozhodol správny súd podľa § 175 ods. 1 SSP a s poukazom na výsledok konania podľa § 167 SSP, žalobcovi, ktorý mal plný úspech v konaní, ich náhradu priznal voči žalovanému v celom rozsahu.

II. Kasačná sťažnosť a vyjadrenie k nej

10. Proti napadnutému rozsudku podal žalovaný kasačnú sťažnosť doručenú správne súdu dňa 24. októbra 2025, pričom ako dôvod kasačnej sťažnosti označil ustanovenie § 440 ods. 1 písm. g) SSP (správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci).

11. Žalovaný v kasačnej sťažnosti dôvodil, že (i) správny súd skonštatoval, že ustanovenie § 112 zákona č. 461/2003 Z. z. a v zásade žiadne iné ustanovenie tohto zákona neumožňuje žalovanému zrušiť skôr vydané právoplatné rozhodnutie v dávkových veciach; (ii) následne uviedol, že žalovaný bol zrušené rozhodnutia z 12. novembra 2015 povinný zrušiť, nakoľko ich nezrušil krajský súd a ich platnosť by tak bola v rozpore s ďalším rozhodovaním o nároku na invalidný dôchodok, ktoré však nebolo právoplatne skončené; (iii) uviedol taktiež, že sa nemôže stotožniť s tvrdením správneho súdu, že v dávkových veciach sociálneho poistenia absentuje prekážka res iudicata, keď zákon č. 461/2003 Z. z. priamo v ustanovení § 194 ods. 1 písm. e) upravuje, že organizačná zložka Sociálnej poisťovne konanie zastaví, ak v tej istej veci sa právoplatne rozhodlo a skutkový stav veci sa podstatne nezmenil; (iv) zdôraznil, že

pokiaľ došlo k zmene rozhodnutia z rozhodujúcich skutočností na nárok na invalidný dôchodok, žalovaný iným spôsobom ako použitím analógie § 112 zákona č. 461/2003 Z. z. postupovať nemohol; (v) následne dôvodil, že keby nezrušil zrušené rozhodnutia z 12. novembra 2015 o priznaní a odňatí invalidného dôchodku, ktoré sám krajský súd označil ako vydané bez právneho základu, neodôvodnené, zmätočné a absolútne nepreskúmateľné, avšak ich nezrušil, spôsobilo by to súčasnú existenciu právoplatných, vzájomne si konkurujúcich rozhodnutí žalovaného; (vi) v závere kasačnej sťažnosti poukázal na to, že súdy počas súdnej praxe vydali množstvo rozsudkov, ktorých predmetom bolo ustanovenie § 112 zákona č. 461/2003 Z. z., na základe ktorého žalovaný zrušoval svoje vlastné rozhodnutia. Poukázal napríklad na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/9/2018 zo dňa 30. mája 2018, ktorým tento potvrdil uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/32/2016-60 zo dňa 21. novembra 2017, ktorý zastavil konanie vo veci preskúmania rozhodnutia žalovaného z dôvodu, že žalovaný podľa § 112 zákona č. 461/2003 Z. z. zrušil svoje vlastné rozhodnutie, z dôvodu, že bolo nesprávne vydané. Žalovaný žiadal, aby kasačný súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil správne mu súdu na ďalšie konanie.

12. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadril podaním zo dňa 20. novembra 2025, v ktorom uviedol, že (i) žalovaný v kasačnej sťažnosti iba opakuje argumentáciu, ktorú súdu adresoval v replike a duplike; (ii) zdôraznil, že Sociálna poisťovňa mu už 12 rokov vypláca o viac ako tisíc Eur mesačne menší invalidný dôchodok; (iii) uviedol, že z invalidného dôchodku nie je schopný vyžiť, a preto musí pracovať, čo však nie je schopný, a teda je odkázaný na nemocenské dávky; (iv) k vyjadreniu pripojil okrem iného aj 41 listín - oznámenie o uplynutí podporného obdobia.

13. Vyjadrenie žalovaného bolo žalobcovi doručené dňa 28. novembra 2025 na vedomie.

III. Právne posúdenie veci kasačným súdom

III.A Procesný postup najvyššieho správneho súdu

14. Senát najvyššieho správneho súdu konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti žalovaného a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ (žalovaný) včas [§ 443 ods. 2 písm. a) SSP] preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

15. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli najvyššieho správneho súdu a na internetovej stránke najvyššieho správneho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 18. decembra 2025 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

16. Po preskúmaní napadnutého rozsudku správneho súdu a kasačnej sťažnosti, ako aj podkladového materiálu, kasačný súd dospel k záverom, ktoré odôvodňuje v nasledovnom texte.

17. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok správneho súdu, ktorým tento postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c) zrušil preskúmané rozhodnutie a vec vrátil žalovanému na nové konanie. Závery odôvodňujúce takýto postup sú vyjadrené v bode 1 až 9 vyššie.

III.B Aplikovateľné právne predpisy

18. Podľa § 112 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., dávka sa prizná alebo sa zvýši odo dňa, od ktorého dávka alebo jej zvýšenie patrí, najviac tri roky spätne odo dňa zistenia, že sa dávka priznála alebo sa vyplácala v nižšej sume, ako patrí, alebo najviac tri roky spätne od uplatnenia nároku na dávku alebo nároku na jej zvýšenie, ak sa dodatočne zistí, že sa dávka a) priznála v nižšej sume, ako patrí, b) vypláca v nižšej sume, ako patrí, c) odoprela neprávom alebo d) priznála od neskoršieho dátumu, než od ktorého patrí.

19. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

21. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej

správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

22. Podľa § 6 ods. 2 písm. c) SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

23. Podľa § 199 ods. 1 písm. a) SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

III.C Vymedzenie predmetu právneho posúdenia

24. V prejednávanej veci bolo predmetom prieskumu správneho súdu preskúmané rozhodnutie, ktorým žalovaný rozhodol o odvolaní žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu tak, ako je uvedené v bode 1 vyššie. Prvostupňovým rozhodnutím prvostupňový správny orgán odkazujúc na ustanovenie § 112 zákona č. 461/2003 Z. z. zrušil zrušené rozhodnutia z 12. novembra 2015.

25. V konaní bola kľúčovou spornou otázkou interpretácia ustanovenia § 112 zákona č. 461/2003 Z. z., presnejšie otázka, či môže správny orgán podľa tohto ustanovenia zrušiť predchádzajúce právoplatné rozhodnutie/rozhodnutia tak, ako to urobil prvostupňový správny orgán v prejednávanej veci.

26. Žalobca namietal, že nemohlo dôjsť k zrušeniu právoplatného rozhodnutia skôr vydaného (zrušené rozhodnutia z 12. novembra 2015), ktoré on nenamietol, a to bez ohľadu na predchádzajúci postup a rozhodnutie krajského súdu. Kasačný súd (v zhode so správnym súdom) uvádza, že ustanovenie § 112 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. pripúšťa, aby sa prepočítala a zvýšila už právoplatne priznaná dôchodková dávka, ak sa priznala v nižšej sume, ako patrí, alebo sa neprávom odoprela či priznala od neskoršieho dátumu, než od ktorého patrí, s obmedzením najviac tri späť, a teda v dávkových veciach sociálneho poistenia tak absentuje prekážka rei iudicatae, resp. rei administratae. Ďalej ustanovenie § 112 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. predpokladá, že dávka sa odníme, ak zanikol nárok na dávku alebo ak sa zistí, že sa dávka priznala neprávom. Napokon odsek 3 tohto ustanovenia stanovuje, že dávka sa zníži, ak sa zistí, že sa dávka priznala vo vyššej sume, ako patrí. Zákon teda nevylučuje (ba dokonca predpokladá) vydanie nového rozhodnutia, ak sa zistí, že sa dávka priznala nesprávne, avšak rozhodnúť možno len takým spôsobom, ako toto ustanovenie výslovne predpokladá. Zákon neustanovuje, že právoplatné rozhodnutie sa v týchto prípadoch zruší; v tom sa kasačný súd stotožnil v celom rozsahu so správnym súdom.

27. Vzhľadom na vyššie uvedené závery sa kasačný súd stotožnil s právnym názorom správneho súdu, že prvostupňové rozhodnutie o zrušení zrušených rozhodnutí z 12. novembra 2015, resp. následne preskúmané rozhodnutie, trpí vadou nesprávneho právneho posúdenia.

28. Najvyšší správny súd preto považoval námietku žalovaného (viď predchádzajúce body), ktorá je námietkou jadrovou vo vzťahu k celej jeho argumentácii obsiahnutej v kasačnej sťažnosti, za neopodstatnenú. Správny súd posúdil podľa kasačného súdu vec správne, aplikujúc pritom ustanovenie § 112 zákona č. 461/2003 Z. z.

29. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší správny súd nepovažoval kasačnú sťažnosť žalobcu za dôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

30. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal právo na náhradu dôvodne vynaložených trov kasačného konania v celom rozsahu.

31. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.